
Historisk Tidsskrift (Danish Edition)

forening Norske historiske

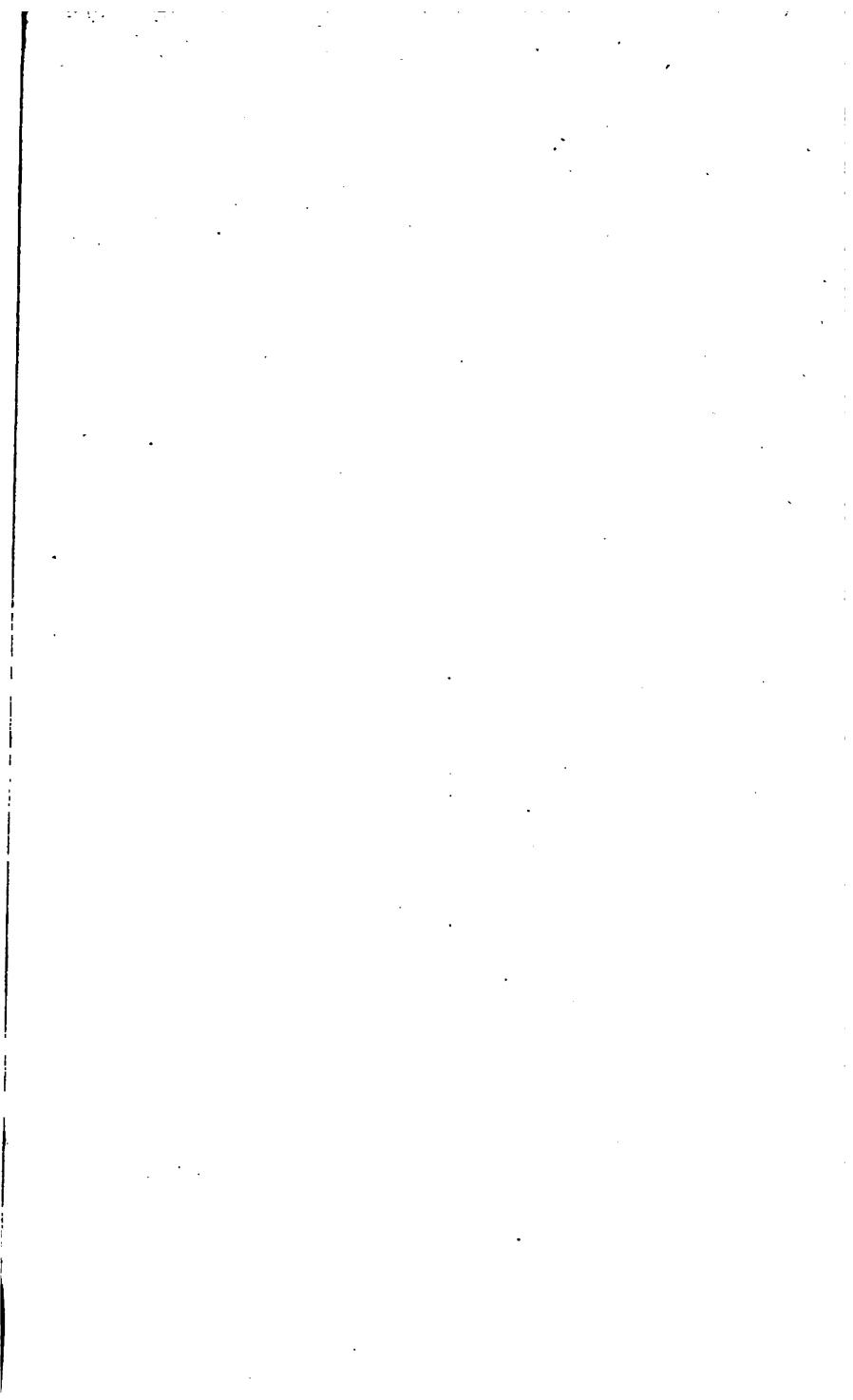
Title: Historisk Tidsskrift (Danish Edition)

Author: forening Norske historiske

This is an exact replica of a book. The book reprint was manually improved by a team of professionals, as opposed to automatic/OCR processes used by some companies. However, the book may still have imperfections such as missing pages, poor pictures, errant marks, etc. that were a part of the original text. We appreciate your understanding of the imperfections which can not be improved, and hope you will enjoy reading this book.

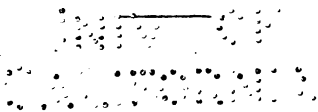

HISTORISK TIDSSKRIFT

UDGIVET

AF

DEN NORSKE HISTORISKE FORENING

FJERDE BIND

K R I S T I A N I A

DET MALLINGSKE BOGTRYKKERI

1877

DL401

H6

v.4

TO VINDI
ABRORLAD

I N D H O L D.

	Side.
Nogle Bemærkninger om den ældste indoeuropæiske Samsfundsudvikling.	
Af J. C. Krøgh	1
Bidrag til Norges Historie i Aarene 1434—1442.	
Af L. Daae	62
Nogle Notitser om Johan v. Münnichhofen.	
Af Yngvar Nielsen	109
Om Limfjordens ældre Aabning mod Vest og Snorre Sturlassens Kjendskab til Jyllands geografiske Forhold.	
Af Dr. Gustav Storm	113
Lappernes Hedenskab og Trolddomskunst sammenholdt med andre Folks, især Nordmændenes Tro og Overtro.	
Af Johan Fritsner	135
Det norske Veivæsens Udvikling før 1814.	
Af Yngvar Nielsen	218
Om Tallets Rolle i gammel Tid.	
Af J. C. Krøgh	267
En Bemærkning vedkommende Skaalebygningen.	
Af Olaf Isaachsen	282
Ejlerik Visborgs Kamp med de Svenske 1658.	
Af Yngvar Nielsen	286
Erik Munks Forsvarsskrifter, skrevne fra hans Fængsel paa Drageholm.	
Udgivne af L. Daae	289
Retshistoriske Brudstykker.	
Af Fr. Brandt.	
II. Nordmændenes gamle Strafferet	327
Sognepræst J. H. Darres Dagbog under Rigsforsamlingen paa Eidsvold.	
Meddeelt af Consul Chr. Thaulow	392

Historisk-geografiske Studier i det nordenfjeldske Norge.	
Af Dr. Gustav Storm	112
Den hellige Kong Haakon og Folkevisen om hans Død.	
Af Dr. Gustav Storm	464
Smaastykker.	
1. En Levning af den ældste Bog i den norrøne Literatur. (G. S.)	478
2. Den forstenende Myr paa Søndmøre. (G. S.)	484
3. Lagmand Bredals Memorial om Poul Juels Stempler og Ruslands Planer mod Norge. (L. D.)	487
4. En liden Krønike, nedskreven i et gammelt Missale. (L. D.)	491
5. Nogle Optegnelser om Adelen i Norge i det 16de og 17de Aarhundrede. (H. J. H.)	498
6. Nogle Reisebemærkninger, nedskrevne 1757 af Niels Collin. (L. D.)	503
7. Anders Madssøns og Karen Strangers Gravstene. (Y. N.)	511
8. Et Holbergianum fra Sogn. (Y. N.)	518
9. Grev Rosens Beretning om sin Sendelse til Kristiania i Februar 1814. (Y. N.)	514
10. Oplysninger om Formuesforholdene i det søndenfjeldske Norge Aar 1700. (Y. N.)	519
 Bettelse.	 526
Alfabetisk Navneregister til Historisk Tidsskrift Bind I—IV.	
Af Kr. Bassøe	527
Den norske historiske Forening 1874 og 1875 S. I—XXXI.	

NOGLE BEMÆRKNINGER OM DEN ÆLDSTE
INDOEUROPÆISKE SAMFUNDSUDVIKLING.

AF J. C. KROGH.

Der er to Grupper af Problemer, som synes at have gjort et dybt Indtryk paa det paa et lavt Kulturtrin staaende Menneske. For det Første: hvad er det som for-aarsager Forskjellen mellem et levende Legeme og et dødt? Hvad er Aarsagen til den vaagne Tilstand, Søvn, Extasen, Sygdommene og Døden? For det Andet: Hvad er det for menneskelige Skikkelser, som vi se i Visioner og Drømme? Den vilde Filosof, som saa begge disse Grupper af Fænomener, har praktisk benyttet den ene Gruppe til at forklare den anden med, idet han forenede begge til et Begreb (Aand, Spøgelse, Sjæl). De lavere Racers Begreb om en personlig Sjæl eller en Aand lader sig definere paa følgende Maade: Det er et tyndt, menneskeligt Billede uden Legeme, efter sin Natur en Slags Damp, Hud eller Skygge, Livets og Tænkningens Aarsag hos det Individ, som det beboer; det er i selvstændig Besiddelse af sin nærværende eller tidligere Besidders personlige Bevidsthed og Villie; det formaar at forlade Legemet for hurtig at ile fra Sted til Sted; det er for

det Meste umuligt at gribe og umuligt at se, dog kan det ogsaa aabenbare fysisk Kraft og viser sig for vaagne eller sovende Mennesker navnlig som et fra Legemet, som det forevrigt ligner, adskilt Fantasma; endelig kan det trænge ind i andre Menneskers, Dyrs eller Tings Legeme, tage det i Besiddelse og gjøre sin Indflydelse over det gjeldende (Tylor: Die Anfänge der Cultur, tysk Overs. Leipzig 1873 I. 422).

Ganske i Overensstemmelse med denne Opfattelse staaer de samme Folkeslags Identification af Aanden eller Sjælen med det for Mennesket og de høiere Dyr saa karakteristiske Aandedrag, der ophører i samme Øieblik som Livet. Denne Identification er hyppig kommen tilsynne i Sproget, idet Ord, som betyde Aande, faa Betydning af Liv, Sjæl, Aand. Dette gjælder blandt Andet ogsaa de indoeuropæiske Folkeslag, skr. *átman* (Fick indog. Wörterb. p. 19), gr. *πνεῦμα* (ib. p. 126), lat. *animus* (ib. p. 7), lat. *spiritus*, sl. *duchü* (Tylor l. c. 425, 426).

Indoeuropæerne havde i det Hele taget den ovenfor fremstillede Opfattelse af den menneskelige Sjæl og havde trukket de deraf flydende Konsekventser. „Saa langt man kan komme tilbage i den indoeuropæiske Races Historie,“ siger Fustel de Coulanges (Cité antique 4 edit. p. 7), „kan man ikke opdage, at denne Race nogensinde har tænkt at Alt var forbi med dette korte Liv. De ældste Generationer have troet paa en følgende Tilværelse.“

Man troede at Livet fortsattes i Gravhaugen, at det paa en Maade var knyttet til Legemets Levninger, saa at Sjælen ikke kunde komme til Ro, forinden en ordentlig Begravelse med Iagttagelse af den foreskrevne Ritus var foregaaet. Ja ikke engang dette var tilstrækkeligt. De Afdøde maatte, for at befinde sig vel og for ikke at blive onde

Gjenfærd eller Spøgelse, der vare skadelige for de Gjenlevende, ydes visse Ydelser. Dette gav Anledning til en Kultus, hvori Hovedsagen var visse Offre af Mad og Drikke til den Afdøde. Det var hans Børn, hvem denne Kultus paalaa (Fustel de Coulanges *Cité antique* p. 7—38).

Denne Betragtning maade finder sin Forklaring deri, at man gik ud fra, at ogsaa Dyr, Planter og Ting ligesom Mennesket havde en Sjæl og at denne Sjæl gik sammesteds hen som Menneskets, naar de brændtes eller begravedes sammen med ham. Det er af denne Grund, man finder saamange Slags Ting i gamle Grave — de vare nedlagte for at være den Afdøde til Nytte —; det er fremdeles denne Betragtning, som gav Anledning til at man dræbte Enker og Tjenere ved Mandens og Herrens Grav (Tylor I. p. 451, 465, 470 ff.).

Denne Tro medførte en fast Organisation af Familien; enhver Familie havde sine Døde, til hvem den offrede, altsaa saa at sige sin Religion, og dannede en af Levende og Døde bestaaende Enhed. De forskjellige Familier stode skarpt ligeoverfor hinanden, enhver Enkelt kunde kun tilhøre een Familie. Man kunde gaa over i en anden Familie ved Adoption eller Giftermaal, men man blev da en fuldstændig Fremmed for den, hvori man var født.

At denne stærke Familieordning med sin Dødkultus gaar tilbage i det indoeuropæiske Fællesskabs Tid, følger af den Overensstemmelse, som i denne Sag findes mellem de forskjellige til denne Race hørende Folkeslag. Fustel de Coulanges har i det citerede Værk paavist, at denne Ordning fandtes hos Græker, Romer og Inder. For Slavernes Vedkommende vil det være tilstrækkeligt at meddele nogle Citater af Gr. Krek „*Einleitung in die Slavische Literaturgeschichte* I. Graz 1874“. Pag. 117 heder det: „Vore Forfædre